

Sisällysluettelo

Historia ja innovaatiot	3
Historiantutkimuksesta esitelmäsarja	6
Jaan Kross juhlaseminaari	6
Hakuilmoitus	7
Historia Balkanin ruutitynnyrissä	9
Moninainen Suomi	13
Toiminnanjohtajan tervehdys	15
Romanit ja holokausti -seminaari	16

**J
ä
s
e
n
l
e
h
t
i**

1 / 2010

SUOMEN HISTORIALLINEN SEURA

SEURAN TOIMISTO

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki

puh: (09) 228 69 351

Sähköposti: shs@histseura.fi

Kotisivu: <http://www.histseura.fi>

Toiminnanjohtaja Julia Burman, varmimmin ke 16-17 ja to 10-12.

SEURAN HALLITUS 2010

Prof. Markku Peltonen, puheenjohtaja

Prof. Susanna Fellman

Prof. Petri Karonen, varapuheenjohtaja

Dos. Tiina Kinnunen

Dos. Tuija Laine

Prof. Henrik Meinander

Dos. Marjaana Niemi

Prof. Kimmo Rentola

Prof. Irma Sulkunen

Dos. Kari Teräs

Suomen Historiallinen Seura on alan tieteellinen keskusseura Suomessa. Seura järjestää esitelmä- ja seminaaritilaisuuksia sekä kansallisia ja kansainvälisiä konferensseja sekä hoitaa alan kansainvälisiä suhteita. Jäseninä on noin 900 tutkijaa ja harrastajaa. Jäsenmaksu on 25 euroa vuodessa (opisk. 22 €). Jäsenet saavat maksutta jäsenlehden sekä n. 25 % alennusta seuran omista sekä monien lähitieteiden seurojen julkaisuista Tiedekirjassa (Kirkkokatu 14) ja SKS:n kirjamyymälässä (Mariankatu 3). Verkkokirjakauppaan on linkki seuran kotisivuilta (www.histseura.fi); tilausta tehdessänne kertokaa olevanne Historiallisen Seuran jäsen! Historiallisen Aikakauskirjan tilausmaksu on seuran jäsenille 28 euroa.

Jäsenhakemuslomake on helpointa täyttää internetissä SHS:n kotisivuilla osoitteessa www.histseura.fi. Lomakkeita voi tilata myös seuran toimistosta. Vapaamuotoisen hakemuksen voi lähettää myös sähköpostilla tai kirjeenä.

HISTORIA JA INNOVAATIOT

Historiaa ja innovaatioita ei yleensä yhdistetä toisiinsa. Historiantutkijat ovat tietenkin jo pitkään tutkineet niin taloudellisten, tieteellisten kuin yhteiskunnallistenkin innovaatioiden historiaa, mutta kun keskustellaan innovaatioista, ei huomiota yleensä kiinnitetä historiantutkimukseen.

Aivan viime aikoina on kuitenkin innovaatiotutkimuksessa alettu kääntyä myös historiaan. Puhuttaessa esimerkiksi siitä, mitä tarkoitamme innovaatioilla, tarjoaa käsitteen historian tutkiminen arvokkaita vastauksia. Keskeisiä tutkimuskysymyksiä tarkasteltaessa innovaation aate- ja käsitehistoriaa ovat muun muassa sen merkitys ja rooli sekä koska ja miten se alkoi saada nykyisiä merkityksiään.

Muutama asia näyttää selvältä. Innovaatio tarkoitti pitkään pelkästään muutosta ja uudistusta. Ajatus innovatiivisuudesta jonkinlaisena luomiskykynä on varsin uusi tulkinta. **Niccolò Machiavelli** puhui *Ruhtinaan* kuuluisassa kuudennessa luvussa uusien ruhtinaskuntien hallitsijoista 'innovaattoreina', jotka saattoivat ylläpitää valtansa vain voimalla. Voidaan toki pohtia, olivatko tällaiset ruhtinaat Machiavellin mukaan jonkinlaisia luovia innovaattoreita. On kuitenkin selvää, että kyse ei ollut nykyisen kaltaisesta voimakkaan positiivisesta, monille elämänalueille ulottuvasta uusien asioiden luomiskyvystä. Toinen mielenkiintoinen asia innovatiivisuuden aatehistoriassa, ainakin uudella ajalla (siis 1500- ja 1600-luvulla), on sen käyttö pääasiassa uskonnollisessa yhteydessä. Machiavelli käytti käsitettä puhtaan maallisessa kontekstissa, mutta puhuttaessa innovaatioista viitattiin pääasiassa uskonnollisiin innovaatioihin.

Kuten arvata saattaa, uskonnollisiin innovaatioihin suhtauduttiin täysin kielteisesti. Uskonpuhdistus oli tietenkin reformaatio ja käsitteen innovaatio merkitys oli negatiivinen. Termistä tuli oiva

lyömäase uuden ajan uskonnollisissa kiistoissa. Vastustajia syytettiin innovatiivisista hankkeista. Niinpä **Francis Bacon** totesi, että 'uskonnolliset innovaatiot' ovat yleinen kapinoiden syy.

Koska innovaatio-käsite sai hyvin kielteisen merkityksen, se toimi myös monissa maallisissa yhteyksissä pilkallisessa merkityksessä. Esimerkiksi kun Englannin pankkia oltiin perustamassa vuonna 1694, hankkeen puolustajat kielsivät jyrkästi puuhailevansa innovaatiota.

Ei kuitenkaan pidä tehdä sellaista johtopäätöstä, että Machiavelli olisi ollut ainoa, joka käytti käsitettä innovaatio neutraalissa tai peräti positiivisessa merkityksessä uuden ajan Euroopassa. Uudelle asialle annettiin usein positiivinen merkitys, ainakin jos uskomme klassillisen retoriikan perinnettä. Niin antiikin kuin uuden ajan retoriikkaoppaat neuvoivat, että saavuttaakseen kuulijoidensa mielenkiinnon puhujan on luvattava puhua suurista, uusista ja uskomattomista asioista. Ja jos luemme Francis Baconin esseen '*Of Innouations*', jonka hän liitti *Esseidensä* kolmanteen ja viimeiseen laitokseen vuonna 1625, saatamme huomata, että innovaatioita voitiin tarkastella, kuten kaunopuhujalle sopi, asian molemmilta puolilta.

Kuluvan vuoden 2010 aikana Suomen Historiallinen Seura pyrkii toteuttamaan toiminnassaan, jos ei nyt täydellisiä innovaatioita, ainakin jonkinlaisia uusia asioita. Kevään aikana Seura järjestää esitelmäsarjan, jossa tarkastellaan suomalaisen historian tutkimuksen kehitystä toisen maailmansodan jälkeen. Teema ei tietenkään ole uusi, mutta tapa, jolla olemme päättäneet sen toteuttaa, on harvinaisempi joskaan ei ainutkertainen. Olemme nimittäin kutsuneet joukon eturivin varttuneita historioitsijoita muistelemaan omaa uraansa ja toimintaansa tutkijoina. Hanke muistuttaa 1990-luvun lopulla Seuran piirissä tehtyä teosta *Miten meistä tuli historian tohtoreita*, jonka **Päiviö Tommila** toimitti. Nyt tarkoituksena ei ole pohtia väitöskirjojen syntyä vaan kunkin tutkijan varsinaista tieteellistä uraa väitöskirjasta eteenpäin. Olemme pyytäneet esitelmöitsijöitä tarkastelemaan omaa tutkimustyötään ja suhteuttamaan sitä muuhun suomalaiseen ja kansainväliseen tutkimukseen. Esitelmissä pohditaan myös historian asemaa kulttuuri- ja yhteiskuntatieteiden alueella ja siinä tapahtuneita muutoksia, sekä historian tutkimuksen suhdetta ympäröivään yhteiskuntaan.

Esitelmäsarja käynnistyy Seuran kevätkokouksessa 22. päivänä helmikuuta, jolloin akateemikko Päiviö Tommila esitelmöi omasta tutkijanurastaan. Sarja jatkuu maaliskuun 29. päivänä, jolloin

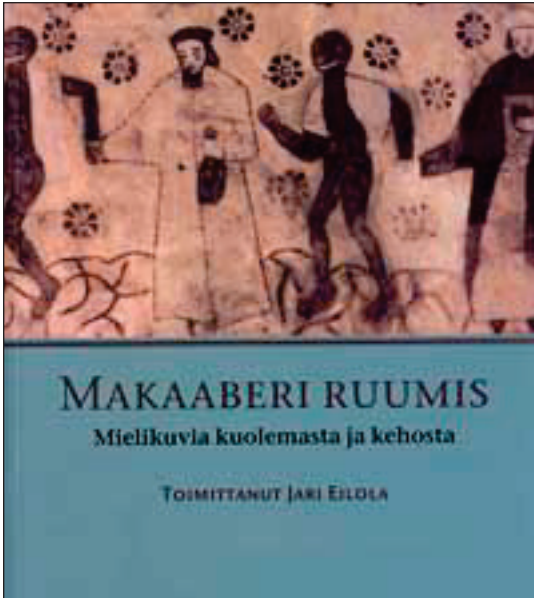
professori **Viljo Rasila** ja professori **Hannu Soikkanen** puhuvat. Huhtikuun 26. päivänä esitelmävuorossa ovat professori **Osmo Jussila** ja **professori Matti Klinge**. Kevään esitelmäsarja päättyy 17. päivänä toukokuuta professori **Antero Heikkisen** ja professori **Heikki Ylikankaan** esitelmiin. Luvassa on poikkeuksellisen mielenkiintoinen esitelmäkeväät.

Toinen tärkeä tapahtuma Seuran toiminnassa kuluvana vuonna on Jyväskylässä 21.–23.10. järjestettävä *suomalaiset Historiantutkimuksen päivät*. Tilaisuus on jatkoa aiemmille *Historian päiville*, jotka olivat suunnattu historian opettajille. Olemme huolellisen harkinnan jälkeen tällä kertaa päätyneet suuntamaan tilaisuuden ennen kaikkea historiantutkijoille. Toki opettajatkin ovat tervetulleita päiville, mutta tarkoituksena on ollut täyttää sitä ilmeistä aukkoa, joka suomalaisessa historiantutkimuksessa on ollut. Toisin kuin lukuisissa lähitieteissä ei historian alalla ole ollut maanlaajuista omaa tieteellistä konferenssia, joka kokoaisi tutkijat yhteen.

Päätellen paneeliehdotusten suuresta määrästä konferenssi on saanut erittäin innostuneen vastaanoton tutkijoiden keskuudessa. Kotimaisten tutkijoiden lisäksi konferenssiin on kutsuttu myös muutamia ulkomaalaisia pääesitelmäitsijöitä. Heistä ainakin **Ludmilla Jordanova** (King's College, London) on varmistanut tulonsa. Myös tästä tapahtumasta sopii odottaa erittäin mielenkiintoista.

Seuran tutkijajäsenillä on myös muita keinoja toteuttaa omaa tutkimuksellista innovatiivisuuttaan. *Historiallinen aikakauskirja* hakee uutta päätoimittajaa vuosille 2011–15. Kehotan kaikkia niitä tutkijajäseniä, joilla on halua ja ideoita jatkaa lehden kehittämistä, hakemaan päätoimittajan sivutoimista tehtävää.

Markku Peltonen

HUOM!

Jäsenetukirjan jo v. 2008 ja v.2009 olleille jäsenille HArk 128 *Makaaberi ruumis* ja HArk 129 *Maa, seutu ja kulmakunta* saa noutaa ilmaiseksi Tiedekirjasta, Kirkkokatu 14, Helsinki. Tarjous voimassa maaliskuun loppuun!

Lisätietoja:

Toiminnanjohtaja

Julia Burman,

shs@histseura.fi

Puh. 09-228 69 351,

Jaan Kross - Muistin ja sanan mestari

Juhlaseminaari 20.2.2010 klo 12–16

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, Helsinki

12.00 Riho Grünthal: Tervetuliaissanat

12.05 Timo Reko: Balthasar Russowin Liivinmaan kronikka

12.30 Sirpa Kähkönen: Historiallisen romaanin filosofia

13.00 Juhani Salokannel: Krossin taidekäsityksen avaimet

13.15 Heikki Rausmaa: Viron historian ratkaisevat vaiheet

13.45 - 14.15 Kahvitauko

14.15 Kaisu Lahikainen: Tarina Putki-novellin taustaksi

14.30 Jouko Vanhanen: Kipupisteitä Krossin elämässä – muistelmat kertovat

15.00 Keskustelua

Vapaa pääsy, tervetuloa!

HAKUILMOITUS

Historiallinen Aikakauskirja on Suomen Historiallisen Seuran ja Historian Ystävien Liiton julkaisema tieteellinen aikakauslehti, joka ilmestyy neljästi vuodessa. Aikakauskirja on samalla Historian Ystävien liiton jäsenlehti. Sen levikki on noin 2 000 kappaletta. Lehteä tilaavat sekä alan ammattilaiset että historian harrastajat.

Historiallisen Aikakauskirjan Päätoimittajan

tehtävä julistetaan haettavaksi 1.1.2011 alkavaksi viisivuotiskaudeksi. Päätoimittajaksi voidaan valita Suomen Historiallisen Seuran tutkijajäsen, ja kyseessä on sivutoimi. Päätoimittajan valitsee Aikakauskirjan hallitus, joka voi tarpeen vaatiessa kutsua tehtävään myös henkilön, joka ei ole sitä hakenut määräaikaan mennessä.

Vapaamuotoiseen hakemukseen tulee liittää hakijan lyhyt näkemys toimituslinjastaan. Hakemukset pyydetään lähettämään *viimeistään perjantaina 30.4.2010* mennessä sähköitse Jukka Tarkalle osoitteella jt@jukkatarkka.net ja Pauli Kettuselle osoitteella pauli.kettunen@helsinki.fi. Lisätietoja antaa myös päätoimittaja Pirjo Markkola pirjo.markkola@jyu.fi.

Historiantutkimus ja sen yhteiskunnallinen merkitys toisen maailmansodan jälkeisessä Suomessa

- tekijät kertovat

**- esitelmäsarja Tieteiden talossa,
(Kirkkokatu 6, Helsinki)**

22.2. klo 18 Akateemikko Päiviö Tommila

**29.3. klo 18 Professori Viljo Rasila -
Professori Hannu Soikkanen,
kommentti professori Pertti Haapala**

**26.4. klo 18 Professori Max Engman -
Professori Matti Klinge,
kommentti professori Henrik Meinander**

**17.5. klo 18 Professori Antero Heikkinen -
Professori Heikki Ylikangas,
kommentti professori Pauli Kettunen**

Vapaa pääsy. Tule kuuntelemaan tekijöiden analyysia omista tutkimuksistaan, aikaa on varattu myös keskusteluun.

Tervetuloa!

HISTORIA BALKANIN RUUTITYNNYRISSÄ

Bosnia-Herzegovinassa käytiin 1992–5 tuhoisa sota, joka paitsi syttyi kansanryhmien välisistä jännitteistä myös voimisti niitä. Esimerkiksi Mostarin kaupungissa, joka ennen sotaa oli kuulu bosniakkien (muslimien), kroaattien ja serbien rauhanomaisesta yhteiselosta, kulkee sodan jälkeen tiukka jakolinja bosniakkien ja kroaattien asuinalueiden välissä. Serbejä on sodan jäljiltä enää lähinnä hautausmaalla, sillä serbien enemmistö on muuttanut Bosnia-Herzegovinan valtion osana olevaan autonomiseen serbitasavaltaan. Bosniakki- ja kroaattialueiden jako koskee Mostarissa myös hallintoa ja julkisia palveluja, mikä vaikeuttaa jälleenrakennusta ja asukkaiden elämää. Kaupungissa on alle 100 000 asukasta mutta mm. kaksi yliopistoa, yksi bosniakeille ja toinen kroaateille. Molemmat kärsivät varojen ja infrastruktuurin puutteista. Kirjasto tuhoutui sodassa, ja opiskelijat lainaavat tutkimuskirjallisuutta professoreiltaan.

Jako näkyy myös maan historiakulttuurissa. Monumentteja nousee kunkin osapuolen menneisyydessä kokemien koettelemusten muistoksi. Kroaatit pystyttävät omille alueilleen muistokiviä Bleiburgin joukkosurman uhreille. Bleiburgissa **Titon** partisaanit surmasivat 1945 tuhansia kroaatteja, jotka olivat kuuluneet Kolmannen valtakunnan vasallina taistelleeseen *Ustaša*-armeijaan ja olivat taistelujen loputtua pakomatalla Itävaltaan. Titon ajan uhkeat partisaanimuistomerkit saavat kroaattialueilla puolestaan rapistua. Enää vain serbit pitävät niitä omalla alueellaan kunnossa. Tosin myös bosniakit vaalivat edelleen tulkintaa Titosta kansan eheyttäjänä ja vaurastuttajana.

Bosniakit osoittavat historian syyttävällä sormella sekä serbejä että kroaatteja. Serbitasavallassa sijaitsevaan Srebrenicaan rakennettu mausoleum toisen maailmasodan jälkeisen Euroopan ainoan kansanmurhan muistoksi kasvaa vuosittain uusista hautakivistä ja museotiloista. Srebrenicassa 1995 Bosnian serbiarmeija surmasi n. 8000 muslimivankia tarkoituksenaan alueen etninen puhdistus. Mostarissa puolestaan vanha turkkilaiskaudelta periytyvä silta toimii kroaattien harjoittaman

Mostarin tuhottu ja uudelleen rakennettu silta kuuluu UNESCO:n Maailman perintökohteisiin. Vaikka on olemassa kansainvälisiä sopimuksia kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden koskemattomuudesta sotien aikana, tuhoa tehdään ja sodan jälkeen näitä tekoja hyödynnetään eri tavoin historiasodassa.

hävityksen muistomerkinä. Se sijaitsee bosniakkien puolella kaupungin vanhassa osassa ja on varustettu turistien valistamiseksi muistolaatoilla *"Don't forget 1993"*. Bosniakkien mukaan kroaattien tarkoituksena oli sillan ja sitä ympäröivien turkkilaiskorttelien tuhoamisella viedä muslimeilta historia.

Siinäpä se. Mostarissa kroaatit tuntuvat pelkäävänsä hävinneen historiasodan. Heillä on oma salaliittoteoriansa sillan kohtalosta. Sen mukaan muslimit kävivät 1993 kansainvälistä propagandasotaa ja käyttivät siltaa aseena. He latasivat sillan alle räjähdyspanoksen ja laukaisivat sen juuri kun kroaatit pommittivat vanhaa kaupunkia läheiseltä vuorelta. Näin he saivat maailman kauhistelemaan kroaattien barbaarisuutta. Episodi on kuvaava esimerkki siitä miten osapuolet tekevät toisistaan historian syntipukkeja. Historiasodassa uhrin ja syyllisen osia vaihdetaan kansanryhmien välillä.

Koulujen historianopetus on avainasemassa kun historia-asetta puretaan. Vaikeutena on kuitenkin se, että bosniakit, kroaatit ja serbit käyvät Bosnia-Herzegovinassa eri kouluja, joilla on omat kansanryhmäkohtaiset opetussuunnitelmansa ja oppimateriaalinsa. Harvoissa yhteisissä kouluissa uskonnon lisäksi ns, kansalliset aineet, äidinkieli, historia ja maantiede on eriytetty. Kullakin kansanryhmällä on oma tulkintansa menneisyydestä, Kansainvälinen yhteisö, joka Daytonin rauhansopimuksen mandaatilla pyrkii edistämään maan eheyttämistä, on lukuisin hankkein lähestynyt opetusviranomaisia ja opettajia. Mm. Etyj, Euroopan neuvosto, *Euroclio* (Euroopan historianopettajien järjestö), *Open Society Forum* (Georges Soros -järjestö) ja *Nansen Dialogue Centre* ovat tehneet aloitteita ja kutsuneet kasvattajia koolle. Laihoista tuloksista on esimerkkinä maan keskushallinnon vaatimus, jonka mukaan kussakin historian oppikirjan tekijäryhmässä pitää olla edustaja jokaisesta kolmesta kansanryhmästä.

Osallistuin kahden vuoden ajan yhteen monista eheyttämishankkeista. *United World Colleges* -ohjelman nimissä Mostariin perustettiin college, jonka oppilaisiksi valittiin niin bosniakkeja,

kroaatteja kuin serbejä sekä kirjava joukko mm.muista konfliktinjälkeisistä yhteiskunnista tulevia nuoria. Käytetty opetussuunnitelma, International Baccalaureate, katkoo kansalliset historiakertomukset järjestämällä opiskelun merkitykseltään yleisiksi, 1900-lukuun keskittyviksi teemoiksi. Näissäkin puitteissa historiasota pulpahti ajoittain pinnalle. BBC:n filmi Mostarin sillan tuhoamisesta aiheutti konfliktitilanteen. Kroaattiopiskelijat pitivät filmiä räikeästi puolueellisena, koska se asetti kroaatit syyllisen asemaan. Koko koulupäivä meni keskinäiseen syyttelyyn ja kunkin ryhmän oman kärsimyshistorian kertaamiseen. Nuoret eivät suinkaan olleet vapaita menneisyyden taakasta.

Yliopisto- ja tutkijamaailmassa historiasodan perintö lienee jäämässä takaa-alalle siihen nähden, miten keskeinen rooli historioitsijoilla oli Jugoslavian hajoamiskauden kansallisissa pyryissä. **Franjo Tuđmanin** kroaattinationalistinen historiantulkinta toimi kansakunnan rakentamisen materiaalinavaiheessa 1990-luvulla. Serbian tiedeakatemian (*Serbian Academy of Arts and Sciences*) historioitsijat osallistuivat vuonna 1986 julkaistuun Memorandumiin, jossa he vetosivat serbien historialliseen missioon eteläslaavien kansallisvaltion rakentajina ja turvaajina. Vuosien 1992–5 sota ei nationalistisia visioita suinkaan himmentänyt, mutta sodan jälkeen seurustelu kansainvälisen tiedeyhteisön kanssa on saanut aikaan muutoksen.

Historioitsijat ovat paljolti irtautuneet fundamentaalista nationalistista historiannäkemyksestä, jonka mukaan vain kansanryhmä itse näkee selvästi oman historiallisen asemansa. Sekä Zagrebissa, Belgradissa että Sarajevossa on 2000-luvulla paitsi kansallisesta näkökulmasta kiinni pitäviä myös ajanmukaisen kriittisen tutkimusotteen ja uusien näkökulmien mukaan tieteesensä suhtautuvia, kansainväliseen keskusteluun osallistuvia historioitsijoita. Sarajevon yliopistossa työskentelee rinnakkain bosniakki-, kroaatti- ja serbihistorioitsijoita. Tosin Sarajevo on Balkanin oloissa kulttuurisesti huomattavan avoin kaupunki, jossa kansanryhmät harjoittavat omia uskontojaan ilman mostarmaista alueellista karsinointia ja asukkaat ovat ylpeitä suvaitsevaisuudestaan.

Edin Radusić, sarajevolainen nuoren polven historioitsija, myönsi että Sarajevo–Zagreb–Belgrad yhteistyökuvioista huolimatta myös vanhakantaisella kansallismielisellä historioitsijakoululla on vaikutusta. *"Meitä on sekä reaali maailman että tieteen edustajia"*, hän totesi Bosnia-Herzegovinan historioitsijoista. Reaali maailman

historioitsijoilla hän tarkoitti niitä, jotka ovat aktiivisessa vuorovaikutuksessa suuren yleisön ja sen identiteettitarpeiden kanssa ja kirjoituksissaan lähtevät usein kansallisesta näkökulmasta.

Vuorovaikutus kansainvälisen historioitsijayhteisön kanssa on Balkanin kollegoille elämänlanka. Ilman sitä kansallinen kapea katse hallitsee suhdetta menneisyyteen ja haittaa otetta tulevaisuudesta.

Sirkka Ahonen
professori emerita

Kirjoittaja työskenteli 2006–8 historian opettajana Bosnia-Herzegovinassa, osallistui opettakoulutukseen ja valmistelee kirjaa siitä, miten yhteisöt konfliktin jälkeen työstävät historiaansa.

**AJANKOHTAISET TAPAHTUMAT JA
MIELENKIINTOISET TILAISUUDET**

LÖYDÄT PARHAITEN NETISTÄ

**SHS:n järjestämät ovat omilla kotisivuillamme
WWW.HISTSEURA.FI**

JA

**<http://AGRICOLA.UTU.FI/>
valtakunnallinen historiaverkko**

Käy tutustumassa!

MONINAINEN SUOMI

-pienoiselämäkerrat verkossa

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura julkaisi 200 suomalaista pienoiselämäkertaa perjantaina 15.1.2010. Moninainen Suomi -teemakokonaisuus täydentää Kansallisbiografia-verkkojulkaisua, suomalaisen henkilöhistorian perusteesta, jossa on vuodesta 1997 julkaistu yli 6000 elämäkertaa.

Uusi historiantutkimus on kääntänyt katseensa menneisyyden monimuotoisuuteen ja sen kertomusten moninaisuuteen. Tästä näkökulmasta Moninainen Suomen pienoiselämäkerrat nostavat esiin historiasta ja nykypäivästäkin kiinnostavia suomalaisia, joiden taustaryhmiä ovat mm:

- vanhat suomalaiset etniset vähemmistöt
- maahanmuuttajat
- uskonnolliset vähemmistöt ja kansankirkon marginaalit
- suomalaista yhteiskuntaa haastaneet kansalaisliikkeet
- seksuaaliset vähemmistöt
- ruotsinsuomalaiset
- metsäsuomalaiset, kveenit, inkeriläiset

Moninainen Suomen henkilögalleriaan kuuluvat mm. Angelityhtyeen *Ursula* ja *Tuuni Länsman*; taidemaalari, kirjailija *Kiba Lumberg*; uskontotieteilijä ja sionistivaikuttaja *Israel-Jakob Schur*; kaupunginvaltuutettu, kättilö *Batulo Essak*; evankelista *Leo Meller*; kansanedustaja *Ilkka Taipale*; aseistakieltäytyjä *Arndt Pekurinen*; *Tom of Finland*ina tunnettu taiteilija *Touko Laaksonen*; kirjailija *Pirkko Saisio*; piispa *Tuulikki Koivunen Bylund*; toimittaja, karjalainen akateemikko *Eino Karhu*; Inkerin kirkon maallikkojohtaja *Maria Kajava* sekä metsäsuomalainen salametsästäjä *Israel Tarvainen*.

Kansallisbiografiatyö on historiantutkimusta. Sitä tehdään kriittisen historiantutkimuksen menetelmin. Tieteenalan uusimman kansainvälisen kehityksen, uusien tutkimuksellisten näkökulmien ja teoreettis-metodologisten painotusten on tultava näkyville myös *Suomen kansallisbiografian* toimitustyössä. Historiantutkimuksessa

on noussut esiin painotuksia ja näkökulmia, joille on ominaista se, että ne pyrkivät tavalla tai toisella haastamaan niin sanottuja suuria kertomuksia. Niiden sijaan korostuvat kertomusten moninaisuus ja monet kertomukset. Tutkimuksessa nostetaan esiin ja pääsevät ääneen myös valtahierarkioiden ulkopuoliset ”vallattomat” ilmiöt. Uuden historiantutkimuksen painotuksia ja näkökulmia voidaan luetella: arjen, ”tavallisen ihmisen” ja erilaisten marginaalien tarinat, mentaliteettien, sukupuolen, monikulttuurisuuden ja vaihtoehtoisten elämäntapojen tarinat.

Kansallisbiografiatyö tarkoittaa pitkälti kansakunnan määrittelemistä yksilöiden toiminnan ja vaikutuksen kautta. Se on sekä sisäistä kansallista että kansakunnan ulkoista identiteettipolitiikkaa, jolla Suomea määritellään. Se on tavallaan myös integraatiopolitiikkaa, sillä kansallisbiografiaan otetut henkilöt ja heidän taustayhteisönsä tulevat tällä tavoin myös otetuiksi siihen historiankuvaan, jota kansallisbiografia omalta osaltaan rakentaa. Keiden elämäntyö edustaa kansakuntaa? Ketkä ovat päässeet tai otettu kansallisbiografiaan? Miksi taas joitakin toisia ei ole siihen otettu? Valinnoissa näkyvät väistämättä valitsijoiden omat historiankäsitykset ja historiapolitiittiset tarkoitukset. Niillä myös tuotetaan historiankäsityksiä ja historiatietoisuutta. Siksi valintoja ohjaavat periaatteet on tehtävä näkyviksi ja niiden perustana olevat tieteelliset ja historiapolitiittiset käsitykset on lausuttava julki mahdollisimman selkeästi ja yksiselitteisesti

Kansallisbiografia II –toimituskunta (puheenjohtaja professori *Seppo Hentilä* ja jäsenenä dosentti *Anu Koivunen*, professori *Laura Kolbe*, dosentti *Marko Lamberg*, dosentti *Lassi Saressalo* ja professori *Irma Sulkunen*) vastaa siitä, että Kansallisbiografia-verkkojulkaisu seuraa suomalaisen tieteen, taiteen ja yhteiskunnan kehitystä ja uutta historiantutkimusta sekä täydentää kokoelmaa tilaamalla tutkijoilta pienoiselämäkertoja uusista kohdehenkilöistä. Toimituskunta tekee työnsä teemakokonaisuuksina ja pyrkii samalla kehittämään kansallisbiografiatyötä uusilla avauksilla. Toimituskunta vastaa eri alojen asiantuntijoita konsultoiden uusien elämäkertojen kohdehenkilöiden ja kirjoittajien valinnasta sekä valmiiden artikkelien tarkastamisesta ja hyväksymisestä.

Lähteet: SKS:n lehdistötiedote; Moninainen Suomi teemakokonaisuuden esipuhe (www.kansallisbiografia.fi/kb2/)

Toiminnanjohtajan tervehdys

Hyvät seuran jäsenet,

Kevätkausi on alkanut upeassa lumisäässä. Alkuvuosi on kaikenlaisen valmistelun aikaa ja toimistossa on kiirettä. Tässä lehdessä jo mainostetun SHS:n esitelmäsarjan lisäksi seura on mukana järjestämässä muitakin tilaisuuksia. Toivottavasti olette seuranneet netissä ilmoittelua, sillä lehti ei ehdi kaikille ennen lauantain Jaan Kross juhlaseminaaria, jota järjestämme yhdessä Tuglas-seuran kanssa. Maanantaina 22.2.2010 alkaa SHS:n uusi esitelmäsarja, jossa tutkijat pohtivat omia tutkimuksiaan. Tämä tarjoaa elävän näkökulman 1900-luvun puolenvälin jälkeiseen historiantutkimukseen ja antaa nykyopiskelijoille tilaisuuden kuulla niitä tutkijoita, joihin he tenttikirjoja lukiessaan ja seminaaritöitä tehdessään törmäävät.

Uusinta historiantutkimusta on esillä huhtikuussa, kun SHS on HYN tutkijakollegiumin ja Drom ry:n kanssa järjestämässä 8.-9.4.2010 kansainvälistä seminaaria Romanit ja holokausti. Romanien historiaa on oikeastaan vasta viime aikoina alettu kunnolla tutkia monipuolisemmin eikä yleinen historiatietoisuus ole aiheesta mitenkään laaja tai syvällinen. Romanit olivat juutalaisten ohella sellainen etninen ryhmä, joka oli tarkoitus tuhota keskityslleireillä, ja on syytä nostaa esiin tämä unohdettu kansanmurha – prosentuaalisesti tapettiin romaneja eniten, vaikka toki juutalaisia lukumääräisesti enemmän. Odotan mielenkiinnolla Teksasin yliopiston romanitutkimuskeskuksen johtaja professori Ian Hancockin esitelmää seminaarissa.

Muistutan, että otan mielelläni vastaan artikkelieita sekä kaikenlaista palautetta. Yhteystiedot ovat etukannessa. Tärkeistä asioista tiedotetaan myös nettisivuillamme.

Kevät tulee!

Terveisin

Julia Surman

Romanit ja holokausti

-kansainvälinen seminaari, 8.- 9.4.2010
Tieteiden talo, Helsinki

Kansainvälinen seminaari käsittelee romanien kohtaloa toisen maailmansodan aikaisessa ja jälkeisessä Euroopassa. Lisäksi keskustellaan Euroopan romaneiden ihmisoikeuksista sekä pohditaan romanien tulevaisuuden haasteita. Seminaari on osa Unohdettu kansanmurha-hanketta, jonka suojelijana on presidentti Tarja Halonen.

Seminaarin luennoitsijoina toimivat mm. FT Ian Hancock (Yhdysvallat), FT Gerhard Baumgartner (Itävalta), kirjailija Veijo Baltzar, professori Juha Sihvola ja FT Panu Pulma Helsingin Yliopistosta.

Vapaa pääsy, tervetuloa!

www.histseura.fi